

במשעול החסידות

להבין ולהשכיל בדברי רבותינו תלמידי בעש"ט הקדוש

גיליון קלא | ראש השנה פ"ז

תפארת עוזמו אתה – תפיסת מציאות ה' המתחדשת בכל שנה בישראל

שמחה... וזהו ובצלע"י שמחו כי התחלת היחוד הוא מר"ה שאז מתחיל לתקן את הצלע ונגמר בשמחת תורה ע"י השמחה. וזהו ובצלע"י שמחו.

'הרצון רוצה בזה': והנה בעניין משמעותיותו של השי"ת פנים בפנים מול ישראל כתב בקדושת לוי נצבים, שזהו רצונו ית' תמיד להשפיע טובות וברכות לעמו ישראל, והדבר שהוא ברצון נקרא 'פנים'. וכשאנחנו ראוים לזאת הנה הוא מול ישראל בבחי' אחור דהיינו בצורה ובכיוון שהשי"ת אינו רוצה בו. לעומתה, עמידת ישראל מול השי"ת בבחי' פנים נעשית על ידי אמירת 'מלכויות' ו'זכרונות'. ושיניהם צריכים להיות בבחינות פנים.

אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלהיכם. ובו יבוא הגמרא (ר"ה לה ע"ב) אמרו לפני מלכויות כדי שתמליכוני עליכם אמרו לפני זכרונות כדי שתעלה זכרונות לפני לטובה. כי הכלל, הוא הבורא ברוך הוא דרכו להטיב ובפרט לישראל וזה רצונו כשמשפיע טובות וברכות לישראל עמו וחס ושלוש כשישראל אינם ראויים להשפיע עליהם טובות אין זה רצון הבורא ברוך הוא אדרבא רצון הבורא ותענוגו כשמשפיע טובות על ישראל והם ראויים להשפיע עליהם כל הטובות והברכות וחס ושלוש להיפך אין זה רצון הבורא. והכלל הוא, **דבר אשר הרצון רוצה בזה - הבחינה הזאת נקרא פנים**, ואשר אין הרצון רוצה בזה - נקרא אחור. וזהו הרמז בגמרא אמרו לפני מלכויות, שמה שתמליכו אותי - יהיה בבחינת פנים. וזהו אמרו לפני זכרונות, והזכירה **לפני בבחינת פנים** ולא בבחינת אחור, ועל ידי זה כדי שתעלה זכרונות לפני לטובה. כי בזה שאני משפיע טובות - **רצוני בזה** להשפיע עליכם טובות **כדי שתהיו בבחינת פנים**. וזהו כדי שתעלה זכרונות לפני, בבחינות פנים לטובה, שרצוני בזה על הטוב להשפיע.

והדברים נפלאים. שהנה באמירת מלכויות, אפשר עוד להבין שהכוונה שנמליכוני עלינו ברצון שלם והוא נקרא פנים. אבל בזכרונות מה שייך לומר שניזכר לפניו או שיוזכר אותנו בבחי' פנים, ורק אצל בני אדם שייך לומר שיוזכר אדם מסוים מפניו או מאחוריו וכעין 'דחיותה לר"מ מאחוריו', אבל אצל השי"ת מדוע לא תהא הזכירה שלנו היא תמיד מכל הצדדים שלנו. וזה בכלל השאלה הידועה שבפשט ומדות אמירת פסוקי מלכויות וזכרונות, שאינו עוסקות **בעצם** המלכות ה' מצינו או בזכירת מציאותו ונפלאותו או בהזכרת הבריא והברואים לפניו, שזה לכאורה מה שהיה מתבקש ביום הדין והרחמים. אלא הם עוסקות **בעצם תכונות המלכות והזכרון** שיש להשי"ת לברואיו ועליהם. א"כ כיצד על ידי אמירת מלכויות או עומדים לפניו בבחי' פנים, ומה עליית זכרונות לפניו תלוי באמירת פסוקים המעידים על תכונות הזכרון של השי"ת. וזאת גם השאלה מדוע אנו גם תוקעים בשופר **עצמו** וגם אומרים את פסוקי השופרות. וביותר צריך להבין את דבריו הנשגבים בהמשך הקדו"ל, שעל ידי שאנו 'ניצבים לפני ה' בבחי' פנים' נעשה לנו הקב"ה בבחי' 'אלקיים' שלכם, שהוא במשמעות של השפעת כל הטובות עלינו. דהיינו שגם הוא עומד אלינו בבחי' פנים כנ"ל, ומה שייכות הגדרת 'אלקיים' לעמידת פנים בפנים. כהמש"ש שם.

וזהו הרמז בפסוק אתם נצבים היום כולכם לפני ה', אתם היום לפני ה' בבחינות פנים. וזהו אלהיכם, כי המדה המשפיע טובות לישראל - המדה הזאת נקרא **אלהיכם**. כלומר בזה שאתם נצבים היום לפני ה' בבחינת פנים על ידי זה וישפיע עליכם כל הטובות הנרמז במלת אלהיכם כנ"ל. **כי מלת פנים הוא מלשון פונה** ובה טובות השם יתברך **שרוצה לפנות לעמו** ישראל לטובה אבל בהרעה אין רוצה השם יתברך נקרא אחור שאין השם יתברך פונה לזה.

'הויה בפני עצמה': ולהבנת העניינים נחזור כאן על מה שביאר בספר סוד ישרים על ראש השנה אות כ"ו, בשפת זמנינו, אודות מושג ה'נסירה' ותוצאותיה, שהיא מחשבת 'תפיסת הבריא' את עצמה כהויה בפני עצמה, שאינה תלויה בדבר ובאיש, ויש לה גם בחירה חופשית לעשות כרצונה. תפיסה עצמאית 'נסורה' ונפרדת מהמציאות האמיתית של מציאות ה' הכוללת כל, תפיסה עצמאית הנפתחת ומתחדשת ומתעצמת מחדש בכל שנה ביום יצירתה הראשונה.

ויען שבראש השנה מתעורר תמיד מזאת הנסירה כ"ד בהאר"י הק' ז"ל, כי אז מתחיל להתעורר מהתחלת הבריא. שבכל ר"ה פותח השי"ת מחדש תפיסת הבריא, שיהיה לה הויה בפני עצמה עם בחירה חפשיית, ומחמת זה יכולה הבריא להתרחק כ"כ בהעלם הסתרה עד שלא יכירו כלל את מקור שורשה.

והכוונה בתפיסת הבריא למציאות התודעתית היסודית של האדם וכיצד שהוא תופס ומכיר את עצמו ואת כל הנבראים שעמו כולם כבעלי הויה עצמאית. ובאמת הם 'בדמותו ובצלמו', של בוראם - המוסתר מנגד עיניהם ומהכרתם להרגיש שהוא סיבת קיומם וכל מציאותם, ולכן גם הם כביכול כמו הבורא - מרגישים וחווים לגמרי כאילו 'מציאותם מעצמותם', ובחירתם חופשית לעשות הכול. ותחושה זאת של 'נסירה' וניתוק של הויה

'מלחים שני נסרים': בבית אהרן לראש השנה וכן ליוהכ"פ ולסוכות ושמוע"צ, בעוסקו בעבודות חודש תשרי, מביא כמה פעמים את המדרש רבה ויקרא פרשה ג פסוק ג, שהוידוי של עוה"כ צריך להיות כמי ש'מלחים שני נסרים ומדביקן זה לזה'. והוא דבר פלא, מה ענין הנסרים וכרעי המטה לענין התשובה והוידוי, וככת שזה רומז למראות קודש הארז"ל, שבימים אלו עסקו בהם הצדיקים בגלוי בדורות הקודמים, להסביר את עבודת הקודש הנסתרת של חודש זה, ויום ה'סכה' שבו.

יעזוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו (ישעיה נה) אמר רבי ביבי בר אבבי, כיצד אדם צריך להתוודות ערב יום הכפורים. צריך לומר; מודה אני כל רע שעשיתי לפניך, בדרך רע הייתי עומד, וכל מה שעשיתי עוד לא אעשה כמוהו. יהי רצון מלפניך ה' אלהי - שתמחול לי על כל עונותי ותסלח לי על כל פשעי ותכפר לי על כל חטאתי. הה"ד יעזוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו וגו'. ר' יצחק ור' יוסי בר חנינא ר' יצחק אמר כאדם שהוא מלחים שני נסרים ומדביקן זה לזה. ר' יוסי בר חנינא אמר כאדם שהוא מלחים שני כרעי המטה ומדביקן זה לזה.

ומובן לכל בר דעת כי אין לאנשים כערבנו בזמנינו שום יכולת הבנה פנימית ועצמאית בעניינים עצומים אלו, ורק כמה שהביאו והבינו מזאת תלמידי הבעש"ט וכתבו בלשונו, אנו יכולים קצת לעסוק בדבריהם, וגם זאת רק כתינוק הלומד בחומש. ולכן נביא במדויק את שלושת ההגדרות והעבודות ה' שבעניין זה. ושם כב"א דימה את הלחמת הנסרים הזו שהיא חלק מבניין שלם שנתן השי"ת שייבנה תמיד על ידי ישראל והצדיקים 'בכל יום'. ושהלחמה זאת נעשית באופן הדוק בשלימות ובלי 'שום דבר המדבק' אלא שני הנסרים 'מתדבקים מאלהים' זה לזה, ושזה הבניין הוא תכלית הבריא ושהוא 'צריך להיבנות עדי עד'. והוא מציין ששמוע"צ אף את אביו כמה פעמים 'שהיה מדבר מזה הבניין'. וזה העניין הראשון שהנסירה הוא צורך הבניין השלם והתדיר.

ונזכר לומר. כפי ששמעתי דאמרי אינשי אם יחלק אדם שני נסרים שיודבקו יחד ולא יהיה ביניהם שום אויר רק ידבקו בשלימות יחד אזי הם מתדבקים ונעשים כאחד ואין נצרך להם שום דבר המדבק כי הם מתדבקים מאלהים. וזהו דבר ברור. ולזה אנו אומרים והתקין לו ממנו בנין עדי עד. היינו שייבנה הבנין עדי עד. כי זהו תכלית הבריא שברא הקב"ה בתחילה את עולמו ואח"כ נתן זאת לישראל אשר הם 'בנו תמיד את הבנין'. כמו שאנו אומרים המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית כי בכל יום נבנה העולם. היינו ע"י התורה והמצוות והיחודים אשר צדיקים עושים בכל יום זהו בנין העולם. וזה הבנין צריך להבנות עדי עד. וכפי ששמעתי כמה פעמים מא"א אדומ"ר יצוק"ל שה' מדבר מזה הבנין.

'פנים בפנים': ובהמשך דבריו שם בשם הרב הצדיק ר"ש מקארלין, שבנייה זו של הנסרים המחולקים על ידי ישראל הוא כל כוונת ר"ה ויוהכ"פ וסוכות, והיא גם בניית הצלע מאדא"ר ע"י הקב"ה, כי צלע הוא לשון שבר, שהוא ענין הנסירה. וזה העניין השני שתכלית הנסירה היא כדי שיוכלו העולמות לעמוד פנים בפנים מול הקב"ה על ידי הבניין השלם של הצדיקים וישראל.

שמעתי פעם אחת מא"א אדומ"ר יצוק"ל שדיבר קודם הקפות מן הפסוק ובצלע"י שמחו ונאספו וכו'. ועוד פעם אחרת אמר מה זאת שמרגלא בפומא דאינשי לומר שאצלינו שמחה כמו בשמחת תורה קודם הקפות. ודיבר בזה הרבה. ויבן י"י אלקים את הצלע"ע עפ"י מה שאמר הרב הצדיק מקארלין. צלע"ע הוא לשון שבר. שתיקן ובנה את הכלים השבורים. וזהו עיקר הכוונה מר"ה... כי זהו עיקר כוונת הנסירה. כי מתחלה הוכרח להיות ד"ו פרצופים בכדי שלא ישלטו החיצונים. כפי דאיאת בספרים קדושים. אמנם תכלית כוונת הבריא היתה כדי שיתייחדו כל העולמות ביחוד גמור נסר אותם ונעשה היחוד פנים בפנים ונשלם הבנין. וזהו ויבן י"י אלקים את הצלע. שתיקן ובנה מה שהיה שבור.

והענין השלישי הוא שהבניין והתיקון לשברים וחיבור נסרים אלה אלו מתחיל בר"ה ביראה ותשובה ונגמר בסוכות ובשמחת תורה ובאותם הבחינות והיחודים עצמם רק שהוא ע"י שמחה.

גם עוד כתיב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. שמאלו תחת לראשי בר"ה וזהו לראשי". וימינו תחבקני בסוכות. ועיקר {הבנין} מזה העולם הוא ע"י עובדות ומעש"ט ויחודים שצדיקים עושים בזה העולם. בונים הבנין בכל יום ומתקנים העולמות... וכפי דאיאת במדרש כשני נסרים כו' שמחליקין ומדביקין יחד. כי מקודם ה' הנסירה ואח"כ ע"י הבנין שבונים הצדיקים, מתדבקים שני הנסרים יחד. ואח"כ וירחמנו. משפיע הקב"ה לזה העולם כל טוב כשנעשה יחוד גמור בר"ה וי"כ. ואח"כ הם אותן הבחינות והיחודים בעצמם נעשים ג"כ בסוכות ושמוע"צ ע"י

המציאות העצמאית לכאורה, משורשה וסיבתה האמיתיים, באה מתוך הסתרת הסיבה והשורש האלוהי לכל קיום האדם, והיא מתחזקת בכל ראש השנה, וצדיקי אמת היו מרגישים אותה אף בליבם. וזוהי ה'תרדמה' והשינה הנופלת על האדם, שהוא ערפול הכרתו ביסוד וסיבת קיומו. כהמש"ד שם.

ולחיות שהאדם יהיה מכיר א"ע בהבנת תפיסתו להיות בפני עצמו עם בחירה חפשית, זאת אי אפשר בלתי הסתרה. וכמו שמצינו בהתחלת הבריאה כשעלה ברצונו הפשוט ית' שיהיה יתכן תפיסת הבריאה עם הויה בפני עצמה בבחירה חפשית, אזי נאמר ויפל ה' אלהים תרדמה על האדם וישן וגו'. כי הויה בפני עצמה אי אפשר בלתי הסתרה.

לכן בעת וכאשר מחשבת 'תפיסת הבריאה' את עצמה מתחזקת יותר ויותר מדי דור עם חידושי המדעים וההכמה המעשית, כהויה עצמאית בעלת בחירה חופשית במדע ושלילה מתרחבת בעולם וכל משאביו החומריים והטכניים. והיא גם מתחזקת בכל אדם פרטי עם גידולו בשכלו ובבית באשה בממון ובנים במשך חייו. לכן צריך האדם היהודי בכל שנה לחזק בדעתו ובתודעתו מלמעלה מה'פנים' שלו, את תפיסת האחדות עם פני הש"ת היוצר כל ועמידתו לפניו. אחדות שהיא לא מהדד הגופני המציאותי שהוא הגב והבסיס המשותף מהעבר והאחר שלחם שהוא היה ההכרחי ליצירתו וקיומו, אלא מהדד של ה'פנים' הצד המתקדם והעליון של התכנים והערכים התכליתיים שמראש יצירתם, שהם גם של מטרותיהם העתידיות, העומדים לפנייהם שאותם הם מבינים ומקיימים וזאת על ידי קבלת מלכותו וההיזכרות בעמידה לפניו ואיליו, עם פסוקי ומצוות השופר. (כמאור בגיליון קכ"ח כי תצא

(פ)

'משפיעים ומקבלים': והעניין הזה שבין האדם ותפיסת הבריאה והקב"ה, כולל גם מה שנעשה כביכול ביחס שבין מציאות ה' הסובבת כל עלמין הוא הא"ס שאינו נתפס כלל בבריאה, ובין מציאות ה' הממלאת עלמין הנתפסת בדעת הברואים, שהם הנקראים, ה' אחד ושמו אחד. וכדוגמא לזאת היא נעשה גם במציאות ה' ושכינת כבודו הממלאת והנתפסת בנשמות ישראל, ולבין נשמות ישראל עצמן בתפיסתם את עצמם, הנקרא קוב"ה ושכינתה. וכדוגמא לזאת היא גם היחס של כל אדם ובת זוגו. וכדוגמא יותר נמוכה לזאת הוא היחס בין כל חלקי האדם עצמו, שהם האחור והקדם' שלו דהיינו בין הצד הפנימי והקדמי שלו, שהם הרצונות שאלהים הוא שואף הנובעים ממיוש מהותו הפנימית והיסודית, (שהיא 'התענוג' בלשון הצדיקים) ולבין הצד האחורי והיצוני שלו שהם כל הדברים ההכרחיים הגשמיים והמעשיים שבקיומו. אשר כולם נבראו קודם כאחורים במציאות ובהכרח קיומם מעצם בריאתם כתינוק האחד ותלוי בקיומו בהוריו לגמרי מיום היוולדו, ובהמשך הזמן מתפרדים ומתנסים ונעשים מציאות לעצמם, עד שיוכלים לשוב בתשובה שלימה ולהתאחד מחדש בקומה שלימה זה מזה זה **'משפיעים ומקבלים'** פנים בפנים, דהיינו לא מתוך הכרח של הכרה המבטלת ומאפסת את הקומה העצמאית או מתוך קיום תלוי ו'זנב' בגשמיות וכדומה, אלא באופן מלכותי. דהיינו שהצד הנמוך יותר מקבל ועוטה על עצמו ומרצון את 'מלכות' הצד העליון, והצד העליון משפיע את מהותו ותכונותיו לצד התחתון, ובשיתוף כל חלקיהם, דהיינו שהצד התחתון מחיל ועוטה את המלכות גם על צידו האחורי והתחתון, והצד העליון מביא תוספת אורות והשגות מבחינתו הפנימית העליונה והנסתרת. הכול מתוך רצון אמיתי וחופשי לשקף ולבטא את התכונות הנעלות של שני הצדדים זה בזה, למטרת בניית מציאות חדשה ומלכותית של שושלת וממלכת כהנים של דורות מבורכים שתיראה ו'תתפאר' במעלות ותכונות שני הצדדים וה'נסרים', ב'האמרה' בקומה שווה גם יחד, באמצעות עטיית המלכות של העליון כלפיו, והתנהלות בה כלפי התחתון. (וכמאור בגיליון קכ"ט כי תבא פ"ו בשלל הרי"א מהדאמיל מהמלך והאנוסטוס ובני המדינה), וכמאור בגיליון קכ"ח כי תצא

דהנה ידוע כי ביום ברא ה' אלהים האדם על הארץ. נברא אז בסוד ד"ו פרצופין בבחי' אב"א. והיה בחי' נסירה. ונפרדו זה מזה להיותם אנפין באנפין בחי' דו"ג ולהקימם בשיעור קומה ויחודם למיהו אנפין באנפין. וידוע שכל הנשמות היו כלולים באדם הראשון ומסתמא גם אצלם היה בחי' נסירה הנ"ל וכאשר בא עת קימת קומתם השלימה אז הם מתייחדין אנפין באנפין... והנה כמו שהוא סוד הנסירה בכללות ופרטי כל נשמות ישראל להקים קומת כל אחד ואחד. כן הוא כביכול בבחי' קומה השלימה דלעילא בסוד קודשא בריך הוא ושכינתה. כי קוב"ה וישראל חד אינון. וכביכול הבורא ב"ה וב"ש הנכבד והנורא מתייחד עם האור והמקור שורש מחצב נשמות ישראל וכדוד. כי כביכול הוא ג"כ בבחי' דו"ג בבחי' ד"ו פרצופין והיה ג"כ כביכול בבחי' וסוד נסירה למיהו אנפין באנפין למיהו קומה שלימה ברא וחיבורא חדא.

נסתרות ונגלות: ולזאת נדרשת היפרדות ממצב עמידה וקיום של הכרח הכרה, או כורח גשמי, הנעשה ב'נסירה' ודחייה טבעית של התגדלות התחתון ושכחת מקור הקיום העליון הנעשה בפעולות 'נסתרות' הנגזרות על ידי הצד העליון, או אף בפעולות 'נגלות' נגדיות של ממש כמו חטאים ועוונות של הצד התחתון, כדי שיוכלו לשוב ולהתאחד מתוך רצון חופשי ותשובה שלימה, כפי שהייתה תכנית הבריאה הראשונה והקדומה ליצירה האחדה והמשותפת בעל כורחה, שבעת הבריאה. (כמאור בגיליון ק"ה הקודם נצ"ח פ"ו) וכמהש"ד שם באוהב"י.

וע' הנסירה כביכול ירדו ניצוצין קדישין ממקום קדוש, והש"י רצה להיטיב לעם קדושו אשר ע"י אתערותם דלתא ביראה ובאהבה ודביקותם לה' ית' יעלו ג"כ כל הניצוצין קדישין בתוקף קדושתם לרום שמי שמים העליונים ולהקים קומה שלימה העליונה בסוד ופניהם איש אל אחיו ואז יגדלו ויעשו פרי, הולדת השפעות טובות ונהורין עילאין ובוצינן קדישין וכל טיבו וחדו לכל העולמות ממשח רבות עילאה קדישא. וכשיעלו בני ישראל ע"י מעשיהם הטובים כל הנ"ק אז יהיה ה' אחד ושמו אחד.

'שכל הייחוד נצב עליו': ומכאן לעצם פנימיות המכוון של המעשים, של ה'דורמיטא' והנסירה, שהוא - במילותיו הנשגבות של בעל אוהב"י בהסבר חלומי של יעקב בעת שינתו - בכדי שיוכל הקב"ה לפעול ולהפוע אצל הברואים לא במציאות האמיתית המבטלת כל. שעל הכרה זו ישנה 'דורמיטא' ותרדמה' דהיינו הסתרה והשכחה, אלא הופעה במידת התפארת, שהיא תכונת ההתדממות של הבורא ב"ה שהוא בעצם א"ס בלתי נתפס, ולהפוע 'ולהתפאר' אל הנבראים בתפיסה מסוימת שהיא תפיסת המלכות (כמאור בגיליון מ"ב ויצא פ"ה, מדברי צדיקים רבים) דהיינו 'לתאר את עצמו בבחי' אדם' היושב על כסא מלכותו. והוא בעיני הנבראים כדמותו הראשונה אצל יעקב אע"ה. שבחינתו הייתה, שהוא מדמה את קוב"ה, וגם את עצמו - בתור כל נסת ישראל - כשכינתה, העומדת פנים אל פנים אל ה' בכל מידותיו ותכונותיו עד שקראו הקב"ה בעצמו אל-ו. ולכן כל בחינת תפיסת מציאות ה' נצב עליו, דהיינו 'שכל הייחוד נצב עליו', שכל ייחוד קוב"ה ושכינתה שהוא כל מציאות ה' והתנהגותו בעולם עומדים על דימויו של תפארת יעקב אע"ה את הקב"ה ואת עצמו ככנס"י שלו, וזה יסוד אפשרות התפלה אליו ית'. כמאור בגיליון קכ"ח כי תצא

עוד י"ל אינו זוכר כ"א ראשי פרקים. והוא ויצא יעקב מבאר שבע. ר"ל כשיצאה נשמת יעקב אבינו ע"ה בחיר האבות מעולם הנשמות הנקרא בחי' באר שבע כנודע אשר צורתו של יעקב חקוקה בכסא הכבוד ית'. אז וילך חרנה. שברחו כל חרון אף וכל המסטינים והמקטרגים וחיצונים לעמקי שאול התחתון. ויפגע במקום וילן שם. שבא למקום כזה אשר היה צריך לבוא שם לבחי' לינה דורמיטא. כי בא השמש... והנה ה' נצב עליו היינו שכל הייחוד נצב עליו ויאמר גו' אנכי עמך היינו מה שאני אנכי ומתאר את עצמו כביכול בבחי' אדם מספר שם מ"ה הק', הוא עמך ע"י בחינתך, ושמתך גו' דברתי לך. היינו שכל ההתנהגות יהיו על ירך. וייעץ יעקב משנתו ויאמר גו' לא ידעת. היינו מה שאני {נעשיתי בבחי' אנכי לא ידעתי, אין זה המקום כי אם בית אלהים. והיה צריך להיות סוד נסירה כביכול. וזה שער השמים שכל התפלות נכנסים בו. והמשכיל יבין כי"ו ויבין דבר מתוך דבר.

'מהות אדם - שיראה ויבין וידמה': והעניין שהיכולת של האדם לדמות את עצמו בכלל ולחשוב על עצמו כמו אחד שחושב עליו מבחינה, וגם לדמות אנשים אחרים ותחושותיהם, ובפרט לדמות את עצמו לאיזה אדם אחר להיות כמוהו, היא יכולת עצומה של כוח אלוהי הנתון בדעת האדם שיש בה ממותר האדם מן הבהמה והיא חלק מרכזי מתודעתו. ואפשר שהוא העניין היסודי שנקרא בחו"ל מידת תפארת, ואפשר שממנה נגזרים כל שאר העניינים האנאליים במידה זו. וכידוע דבר זה ניכר בניסיון גם בניין הפשוט של התבוננות במראת זכוכית, שאין בע"ח ואפי' ה'חכמים' שבהם כלכלים מבויתים וכדו' אינם מבינים כלל שיש אפשרות שהם רואים את עצמם, וחושבים שהוא איזה אויב וצוועקים וכו'. אמנם אפי' תינוק קטן כבר נמשך לדמותו הנשקפת מן המראה ולא יבהל ממנה כמו מאדם זר. והאדם הדומה בזה לעליון, יכול לדמות את עצמו כבר מקטנותו ובמעליו יתגבר נער, שחושב את עצמו לצדיק או לת"ח, או לסוחר או עסקן וכפי שרואים בפורים בתחפושותו. ואדם גדול גם כן מדמה את עצמו בליבו לרבותיו או לאנשי מסחר גדולים שהכיר וכו' כל אחד מנקודת ליבו ותכונותיו, והמראה הגשמית, וגם הרעיונית, אכן משמשת מאוד בדימוי האדם א"ע. והנה כאשר בחור או אברך מדמה את עצמו לפי ערך שאיפותיו לצדיק אמת אחד, הנה בזאת הוא מפאיר את שמו של אותו צדיק בליבו ובלב כל מכירו, וכש"כ כשמדבר ומזהירו ומשכחו. ואם אותו צדיק חי ומכירו, הוא עצמו גם מתפאר באותו אברך או בחור. ואינו צריך לומר זאת בפה מלא אלא כל רואיו יכירו וידעו כי פרי מחשבתו ועבודתו הוא. ואפשר שלכן קראו חז"ל למידה זו תפארת. וכך גם האדם יכול לדמות את הקב"ה ואת כל העליונים ולהידבק בהם. והדמיון נעשה באספקלריא רעיונית שכלית, והוא יוצר דבר של אמת והקב"ה ברחמיו מצמצם את עצמו אל דמיון זה ופועל על ידו ככמשל בעל קדו' והמוגיד (בגיליון מ"ה) של האב שמצמצם את עצמו לשכל התינוק. וכאמור כל זאת בקול שמחה בראשית.

ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו וכו'. אדם מזורת אדמה. אחר שנעשה הכל מפואר ומהודר רצה השם להראות מעשיו שיראה {האדם את} הכל. והמציאות {היא ש}לבד מאדם, לא ישיג {כל בע"ח} כי אם כל אחד עצמו. {לכן} ברא השם את האדם והוא כוח כולל מעליונים ותחתונים אשר יוכל לדמות הכל בנפשו. וזה מהות אדם שיראה ויבין וידמה, לא {במצא כמו האדם} זולתו, וזהו נעשה אדם בצלמנו כדמותנו בכף הדמיון, כי לא ישער אלא הדומה קצת - בדומה.

'תפארת עיומו אתה': ודימוי האדם את עצמו הוא יסוד ושורש כל ההווה שלו, שלפיו הוא מכוון את עצמו בכל מעשיו מחשבותיו וענייניו, אף מבלי התכוונות מיוחדת. והוא ניכר מיד על כל אדם למה ולמי הוא מדמה את עצמו במעשיו בדיבורו ואף במחשבותיו. ויש אנשים בדחנים בכוח תפארת חיצוני גדול שיכולים לעמוד על השולחן ולדמות את עצמם לגמרי לאנשים אחרים בדמיון מושלם של קול תנועות והתנהגות וכו' המביא לשחוק גדול. והמבדיל בין דמיון אמת לדמיון שווא הוא מידת איוונו של הדימוי בין האור של האדם והכלי שלו, הצורה והחומר, שהם החסד והגבורה הנתונים באדם. וכמו רעיון וסברא לתרץ קושיא בסוגיא, שהרעיון הראשוני בא מהדמיון שבאדם מהכחות הרבות שהם בחכמה, והבינה מתאימה ובדקת את הרעיון ואורו האם הם מתאימים לגבולות ו'גבורות' הסוגיא מקורותיה וסוגיותיה ודעות הראשונים המפרשים שהם 'כלי הסוגיא' וכו'. וכמו רעיון השקעה בעסק מסויים, הבא בדמיון והברקה, שהכסף הוא החסד המושקע צריך להיות מותאם לפי גבולות ההשקעה וגבורות צמצומיה. כגון הערך הנכון של הנדל"ן או החנות וכו' שלא יהיו יותר מדאי כספים ויהי' הפסד, ולא יהיה פחות שאין לא יתרום העסק. ואז מקבל הדמיון את אמיתותו ופועל ומרוויח. וכמו אדם הרוצה ומדמה את עצמו להיות מגי"ש בשיעור גבוה בשיבה. צריך לאמוד את עצמו היטב את כוח חסדו בתורתו ובחידושו וביכולתו לתת להעניק מטובו ללמד לאחרים ללמוד, אך גם את יכולת גבורתו להחזיק משמעת ולתת מורה בתלמידים לדרבנם להספק וכו' שאז דמיונו נעשה אמת. וכן בכל עניין ודמיון של עבודה גשמית או רוחנית, תלוי

הכול באיוון נכון של יכולת חסד של תנועה והנעה [אנגר] ויכולת משמעת וגבולות של גבורה שיצא הדבר אל הפועל. איוון נכון בין הכוונה שלטובת העסק ובין טובת רווחיו. וכן ברוחניות באיוון נכון בכוונה לש"ש ובכוונה לעצמו המוכרחים בכל יהודי להיות לפי ערכו. כוח הדימוי העצמי הנכון והמאוזן היא יכולת התפארת של האדם. שבו הוא מפאר את מושא דימויו, ובו הוא מפאר את עצמו, אף בלא יודעין והוא שיחתו כל היום. ואם הדימוי אינו נכון ומנופה לכוונו וגבולותיו – 'חסד וגבורה', הוא הופך להיות לשחוק, ו'חזק' [חזק ואטלולא] מהלך, ור"ל שנים רבות אינו מרגיש בשחוק הנעשה ממנו בעליונים ובתחתונים. ולכן מידת תפארת היא ממוצעת בין 'חסד וגבורה', והיא גם מידת נורא. שנורא ופחד מאוד להידמות באופן של אמת לקל עליו. ולכן תתן אמת ליעקב, שצריך כל הזמן לאמת מחדש את הדמיון הזה ש'כי אנו עמך ואתה אבינו'. נגד כל הרשעים הלועגים ואומרים אנו ישראל ח". ולכן 'תפארת עוזמו אתה'.

כ'מראה שקוראין בל"א שפיגל: וכמו שכתב בעבודת ישראל נשא, שהצדיקים הם המפתחים ומגלים את תפיסת מציאות ה' בעולם והוא כפי 'הפנים והצורה' שהם עומדים לפני ה' ומדמים אותו, כך הם ממשיכים יותר את התגלותו והתדמיותו לעיניהם בפנים וצורה שלו כדמות אדם היושב על כסא מלכותו. והוא הנקרא 'אספקלריא', 'כמראה שקוראין בל"א שפיגל שהציור שמראין כנגדו, דמיונו ממש נראה מתוכו. והוא פנים אל פנים'.

הנה התרגום תרגם על וירד {על הר סיני, הוא} ואתגלי. הענין הוא, כי לא יצויר אליו ית' הממלא כל עלמין בכל עת וזמן ולית אתר פנוי מיניה כלל לומר שירד על הר סיני, על כן תיקן זאת בפירושו, שמלת הורדה הוא ענין התגלות אשר נתגלה כעת לעין כל כי הוא נעלם מעין כל חי. וכן ח"ו סילוק שכנית, היינו הסתרה חלילה מהברואים. ואולם אחר שהכשירו מעשיהם לגודל הודככותם והסרת מסך המבדיל נתגלה להם ית"ש כמעמד הנבחר וראו אורו פנים אל פנים כדרכי פנים בפנים דיבר ה' עמכם. והנה כתיב דמות כמראה אדם עליו כו', היינו כמראה שקוראין בל"א שפיגל שהציור שמראין כנגדו, דמיונו ממש נראה מתוכו. והוא פנים אל פנים, שכפי הפנים והצורה שפונים אליו ית"ש ככה מגלה הצורה, וידוע שהסתכלות הוא קצת דביקות במראה... כן בוודאי להיפך כשקוראין ומסתכלין בו בגוון טוב ובהיר מביאין בו יותר בהירות, ככה כשמוכזין בני ישראל מעשיהם ומטהרין רמ"ח איבריהם ושם"ה גידיהם במלא קומתם אזי המה מרכבה אליו ית', וכביכול נצטייר בציור ודיוקן אדם. אמנם מאן יזכה להאי נהורא שיהיה מרכבה אליו יתברך בבחינת ישראל אשר כך אתפאר בגוונא דיליה. אין זה כי אם אותם הצדיקים אשר הם בבחינת מ"ה לפני ה'. בענוה גדולה.

וזה הנקרא בקד"ל לעיל 'אלקים', שהוא הדמות המצטיירת באספקלריא על ידי 'הפנים והצורה שפונים אליו יתברך'.

'תורת הבעש"ט ותלמידיו': והנה 'תפיסת הבריאה את עצמה' הולכת ומתחזקת בכל דור בכפירה ומינות הבאים מהמדע וממהשכלה, המחזקת את הנפרדות של תודעת האנושות ממקור חוצבה. והנה היא מוחזקת את תפיסת מציאות ה' הבאה מה'סובב כל עלמין' דהיינו מעניינים המקיפים את כל הבריאה אשר אין בידי אנוש להבינם, כי אם על ידי אמונת הבריאה. כמו גבולות היקום והזמן ומקור החיים ומהות התודעה, כמו גם עצם קיומם של כל כך הרבה חוקים שנתגלו בידי המדע המאפשרים את עצם קיום החיים על האדמה. אמנם בגלל שהעניינים המציאותיים הקרובים אלינו נתגלו על ידי המדע באופן פעולתם ואת 'העולם כמנהגו נוהג' שבהם ביתר שאת ועזו, גילוי המאפשר שימוש בלתי מוגבל לנוחות האנושות, אף שמהעניינים הרחוקים ישנם קושיות יותר חזקות, כמו הבנת דרך פעולת גלי האור (הקוונטים) שיש בהם סתירות המוכיחות שתלוי זאת בדעת הבדוק, ותופעת ה'חורים השחורים' הסותרים במוחש את כל תורת כוח המשיכה והכבידה. הנה הם נוטעים בתפיסת הבריאה תחושת 'מציאותם מעצמותם' של כפירה ומינות ובחירה חפשית לעשות ככל העולה על רוחם, ולכן מתחדשת מציאות ה' הממלאת כל עלמין בתפיסת מלכותו יתברך בעולם דווקא רק על ידי ישראל בתורות והארות חדשות, כיצד היא עמידת ישראל לפני ה' היא עדיין 'פנים בפנים', בבניינים חדשים הבאים דווקא מהצלעות השבורות, למרות ההסתגרים המתגברים. וככל תורת הבעש"ט ותלמידיו, שראו את ערכה הבעש"ט עצמו בעליות נשמות ב"ה שנת תק"ז. תפיסת המוכחות בנכונותם בקורותיהם המופלאות של ישראל בכל הדורות, ואיך שמלכותו יתברך אותה הם עוטים על עצמם ומקבלים ומשפיעים אותה בכל דור בצורות חדשות של אופני תורה קדושה ומלכות, היא ברכתם והיא מציאה ומקיימת אותם לכל אורך הדורות. וכמ"ש הר"י הלל מפאריש במאמר לשבת חזון.

והנה כמו שמ"ת שה' במעמד הר סיני, הוא עליו נפלא לגבי קיום התורה דהאבות, עד שבהתעוררות מוחין הנגלים בשעת מ"ת התחילו להסתלק מוחין הקודמים. כן הוא עד"ו ריחוק הערך ממה שנגלה עתה ע"י מ"ת, לגבי מה שיתגלה לעתיד ע"י משיח ב"ב כמ"ש כי תורה מאתי תצא, חידושה של תורה... ולכן בסוף הגלות הוא תגבורת קליפת האפיקורסות שהו"ע מלחמת גוג ומגוג... ומכחישים מציאות אלקות לגמרי, הגם שהאיר מעין גילוי דלעתיד ע"י דא"ח... וע"ז נאמר כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, דהיינו לכשיגיע הסתר אלקות כזה כמו קודם יצ"מ בגשמיות ורוחניות, בתוקף עול מלכות ועול דרך ארץ ובהסתר אלקות, עד שיוכלו לאמר בחוצפה אפילו על מציאות גילוי אלקות הנגלה ע"י תורת הבעש"ט ותלמידיו שהם דבר שקר ח"ו כמ"ש ואל ישעו בדברי שקר. וזהו סימן שהאור חדש דלעתיד כבר נגלה למעלה ולכן נסתלק גילוי הקדום לגמרי. וכשם שאז נאמר עתה תראה דוקא, כמו כן לע"ל אראנו נפלאות דסדכ"ס למטה ברא' חושית כמ"ש ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה. ולכן מרמזים זה בכל שנה ושנה כי כשנתחדש בפרט חיות על השנה, בפרט יש בו מכל מה שיש בכלל בשית

אלפי שניו דהאי עלמא, ולכן בכל פסח יש בחי' יצ"מ וכן בכל רגל כידוע ויש ג"כ בכל שנה מעין דלעתיד שהוא שמע"צ ושמת"ת.

ואפשר שאמירת המלכויות אינה כהמלכת ה' כעין הנעשה בקרי"ש, אלא הזכרה ושיחה בצורת הרבות של מלכותו ית' שאותה אנו מבקשים בר"ה לגלות ולהמשיך לחדשם בתפישותינו ובדעתנו, חלף התפישות ההיקפיות במציאות ה' שמעצם מציאות העו"ז' ההולכות ומתבטלות בכל דור ודור בסיוכת התרחבות 'תפיסת הבריאה את עצמה כנפרדת ונבדלת' במדעים ובהשכלה. וכדברי הר"ם הידועים על 'בינו שנות דור ודור' שבכל דור יורדת השנה חדשה. השנה ותפיסה המתבנסת רק אצל ישראל ומשם לכל העולם. (וכנאורך בגיליון קי"ז שלח פ"ו) וכדברי הקד"ל שאמירת מלכויות צ"ל להיות פנים בפנים. והכוונה שיהיה ברצון חדש של ישראל בתפיסת מלכות חדשה נכונה מידי דור ודור ולא רק כהכרח ונכונות מהדור הקודם, ועל זאת מתפללים ובכן יתקדש שמך על ישראל וירושלים וכו' על כל הברואים נשאר רק הפחד והאימה.

'ידועי המקום': ולכן היא גם אמירת הזכרונות. שפירוש זכרונות הוא שהקב"ה מתחבר אלינו כפי שאנו תופסים ומדמים אותו ואת את עצמנו ביחס אליו, דהיינו שפונה ונמצא אלינו כפי שאנו בתפישתנו המצומצמת פונים אליו ותופסים אותו, ולא כמו שהוא יודע אותנו ותופס אותנו בידיעתו העצמית כרומו ושגבו, שכלפיה אין אנו כלום. וכפי שהסביר באורך הר"א מהאמיל בחנה אריאל כי תבוא. בהבדל בין ידיעת ה' הבאה מידיעת עצמו, ובין ידיעתו הבאה מידידה והשפלה אל דימוי ותודעת הנבראים את עצמם אחר נסירתם ממציצותם האמיתית.

ומ"ש אמרו לפני זכרונות. יש להקדים ביאור מ"ש במדרש ע"פ וידום אהרן דכשאר לו לו משה הוא אשר אמר ה' לאמר בקרובי אקדש, כיון ששמע אהרן שבניו ידועי המקום הן שתק. וצריך להבין פ"י ידועי המקום, הלא אין כל דבר נעלם והנסתרות והנגלות הוא יודע. אך ידוע דבידיעת עצמו ית' יודע את כל הנמצאים כולם, פ"י דאפי' הנמצאים כמו שהם לעצמם בבחי' יש ודבר נפרד לעצמו יודע אותם הוא ית' בידיעת עצמו. כי באמת אין בהם שום ענין מציאות וזולתי כחו ית', שמהווה מאין ליש והוא ית' וכחו אחדות גמור לכן בידיעת עצמו יודע גם את כל הנמצאים {שהם רק כוחו ית'}. מובן שידיעתו ית' את הנמצאים הוא בענין אחר ממה שהם יודעים א"ע {כיש ודבר נפרד}. וכמ"ש אח"ל אתמול אמר כי ביצחק יקרא לך זרע ועכשיו אומר העלהו לעולה קוב"ה ידע בגוונא אחרא. וכך גם את מציאות כל הנמצאים לעצמם יודע הוא ית' בגוונא אחרא לגמרי דהיינו בידיעת עצמו דלית מאן ידיע ל"י בר איהו וכמ"ש ופני לא יראו ולא יראני האדם.

אמנם יש צדיקים גדולים שהם נעלים כל כך עד שידיעתם עצמם מתעלה ומשתווה ליכותה וטהרתה לידיעת ה' אותם.

אך אעפ"י שאין האדם יכול לראות ולדעת אותו, ית'}. אך ע"י עבודת הצדיקים הגדולים במס"נ ובהשגה ועבודה מגיעים למעלה זו שקמי הקב"ה גליא שגם בהיותם אדם נברא, ידיעתם שלהם את עצמם מתאחדת לגמרי עם ידיעת הקב"ה אותם ולא בגוונא אחרא. וזהו ידועי המקום הם ר"ל כמו שהם בעצמם יודעים א"ע הם ידועים למקום ג"כ בענין אחד דוקא.

אבל בר"ה הנה ידיעת ה' משתפלת אל ידיעת הנבראים ודמותם את עצמם, ובכך נותנת תוקף וחיות לידיעתו זו ולכל קיומה להמשיך לקיים את עצמה בגשמיות, כענין ויזכור אלקים את נח, וישוכו המים וכו'.

ועד"ז יובן גם בענין הזכרון דנח ואשר אתו בתיבה דכתי' ויזכור אלקי' וכו' ויעבר אלקים רוח על הארץ וישבו המים. והוא פלאי מה שיך זכירה הלא אין שכחה לפני כסא כבודך. אך הענין הוא דאין שכחה הוא בענין ידיעת עצמו דוקא שהוא בגוונא אחרא. ולכן אף שנח נשכח מן עיני ה' ירדה למטה ממנו וע"י כך הוא בגוונא אחרא כנ"ל ביצחק דגם שיעלהו לעולה יתקיים המאמר כי ביצחק יקרא לך זרע. אך ויזכור אלקים את נח הוא בחינת הגוון של נח שלמטה. והיינו כענין הג"ל בידיעת המקום שידיעת עצמם וידיעת המקום מתאחדת. רק שענין ידועי המקום הוא ידיעה הוא ממש למעלה ש"ע עבודתם הנפלאה הגיעו למעלה זו להתעלות לייחוד ידיעתם עם ידיעתו ית' אותם למעלה. והזכירה היא בהיפך שמלמעלה נמשך ידיעתו ית' להתאחד למטה עם ידיעת הנזכר ממנו את עצמו וזהו לשון זכירה.

ולכן תפיסת 'ידיעת עצמו' צריכה אצל היהודים להיות ככל האפשר באופן של פנים בפנים, דהיינו באופן הכי קרוב לתפיסה הרצויה, של עמידה לפני ה'. ולכן פסוקי הזכרונות מדברים על סוגי הזכירות של תפיסת הנבראים את עצמם לפני ה' וכיצד הם נזכרים לפניו בתפישות אלו. ופסוקי השופרות הם המכוון הפנימי ביותר שיש אצל יהודי בחיבור שבין תפיסתו וזכרונו' את עצמו, ולבין תפיסתו את מלכותו ה' ובדרך עטייתו על עצמו. והיא האמירה הפנימית שלו כלפי השי"ת. הקול הפנימי בלי שום דיבור האומר שאינו מלא וגדוש 'במציאותו מעצמותו' אלא עומד לפני ה' בשברון ליבו, באמונתו, ממליכו ומבקש את אורו והשפעתו. כל זאת בשופר עצמו שמשמעותו ניתנת בפסוקי השופרות. בעבר השופר הוא מ"ת, ובעתיד שופר של משיח, ובהווה הוא כל תהילות ה' הנאמרות בתקע שופר. וככל הדברים האמורים ב'כוונות הבעש"ט ותלמידיו' במשליהם (באורך בגיליונות ל"א ואילך כי תבא פ"ד) וענינו הרוואות את נפילתן וערעורן של קדושות רבות בעולם ובישראל, בתפיסת מציאות ה' בהנהגות הצדיקים, ומבני האחדות שבכלל". ועל זאת ראוי באמת להתפלל, שיתפסו בכמהשבותינו תפישות חדשות של מציאות ה' ומלכות שמים, וזכרונות וידיעתו את עצמנו יהיו ככל האפשר קרובים לידיעת ה' אותנו כעומדים לפניו במלכותו עליו ומשפיעים אותה מתוך שלום ואחדות, וממילא תהיה בהם הברכה של שנה טובה ומתוקה. אכ"י"ר.